

MÉS I MILLORS ARBRES PER A BARCELONA

Sessió sobre el Pla Director d'arbrat 2016-2036

7 de juliol de 2016 · De 17:30h a 20h · Espai Jove La Fontana (Gran de Gràcia, 190)

RESUM EXECUTIU DEL PLA DIRECTOR D'ARBAT 2016-2036

Els arbres són una part essencial de la infraestructura verda de Barcelona, atès que interconnecten tots els espais verds i hàbitats de la ciutat, proporcionant funcions i beneficis socioambientals i econòmics de primer ordre. Des d'un punt de vista social i humà, els arbres són per a moltes persones el fragment de natura que tenen més a l'abast i que els apropa als canvis d'estació i a la dinàmica pròpia dels cicles de la vida. Les característiques de l'espai públic de Barcelona, a més, amb un teixit urbà dens i compacte, i amb una circulació intensa de vehicles a motor, fan que els arbres aportin un valor afegit a la xarxa de zones verdes.

Tots els arbres de Barcelona són considerats part del patrimoni arbori de la ciutat, tant els que viuen en espais de propietat pública com els que ho fan en espais de propietat privada. L'Ajuntament de Barcelona s'ocupa de gestionar els arbres de propietat municipal, però alhora és responsable de preservar-ne tot el conjunt, que contribueix a millorar la qualitat ambiental de la ciutat i n'enriqueix la diversitat biològica.

L'àmbit del Pla director de l'arbrat de Barcelona és tot el patrimoni arbori de la ciutat, estimat en més d'1,4 milions d'arbres (CREAF, 2009). Aquesta xifra aproximada, inclou tots els arbres de la ciutat: els dels espais forestals de Collserola, Montjuïc i els Tres Turons, els arbres del carrer, els de parcs i jardins públics i privats i els de totes les entitats i institucions. L'arbrat cobreix el 25,20% de la superfície de la ciutat i constitueix una gran biomassa arbòria que aporta serveis ambientals i socials de primer ordre, sent un patrimoni natural de gran valor.

Si ens centrem en el patrimoni arbori en espais públics de titularitat municipal supera els 310.000 arbres, xifra a la qual s'hi hauran de sumar més arbres quan finalitzi l'inventari de tots els espais verds.

El **Pla director de l'arbrat de Barcelona 2016-2036** és el document estratègic del que es dota l'Ajuntament per guiar l'acció municipal futura en matèria de planificació, gestió i conservació del patrimoni arbori de la ciutat. La presència d'arbres a Barcelona és centenària, i ha anat guanyant protagonisme a mesura que s'ha incrementat el nombre d'exemplars i la gestió s'ha fet més complexa, cosa que exigeix disposar d'un instrument de planificació adaptat als nous temps i que, alhora, s'anticipi als canvis.

El Pla es fonamenta així en **la visió** d'un arbrat biodivers, madur, més autòcton, sa, identitari i sostenible, que compti amb les millors condicions per al seu desenvolupament, adaptat a l'ecosistema urbà i que porti funcions i serveis ambientals i socials al conjunt dels ciutadans, contribuint a la millora de la qualitat paisatgística i al benestar de les persones.

En sintonia amb aquestes idees i conceptes, es plantegen **tres principis rectors** que constitueixen el marc estratègic d'actuació, com són: actuar d'acord als valors de la cultura de la sostenibilitat; crear un paisatge divers amb identitat pròpia; i aplicar una gestió segura i eficient. Aquests

principis, i les actuacions que se'n deriven són, a més, coherents amb els del Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona (el document que per primera vegada contempla en un sol instrument de planificació tot el patrimoni natural de la ciutat), atès que ambdós plans estan íntimament vinculats, tant pel que fa a la seva concepció com a la formulació de les propostes. Els **objectius** de l'un i de l'altre són, per tant, coincidents i es resumeixen en els cinc punts següents:

- Disposar d'un arbrat que sigui una veritable infraestructura, assolint la màxima dotació i la seva connectivitat amb l'entorn (urbà i natural)
- Obtenir els màxims serveis ambientals, socials i econòmics de l'arbrat
- Disposar d'un arbrat biodivers, en bon estat, protegit, segur i identitari mitjançant una gestió el màxim eficient i sostenible
- Disposar d'un arbrat adaptat al clima i resilient front el canvi global
- Aconseguir una bona convivència entre la ciutadania i els arbres, i avançar en el valor que la societat assigna a l'arbrat

En definitiva, el Pla director de l'arbrat 2016-2036 posa l'èmfasi en repensar els criteris i els processos d'actuació municipals a fi d'aplicar una gestió i un manteniment més sostenibles i eficients, que millorin les condicions de vida de l'arbrat urbà i maximitzin els serveis i funcions que els arbres saludables proporcionen a la ciutat i al benestar de les persones. Cal treballar conjuntament amb els arbres dels espais privats, per construir una infraestructura verda robusta amb l'arbre com a element principal. Cal assenyalar que aquest repte es formula tenint en compte també les conclusions de la diagnosi realitzada en paral·lel a la redacció del Pla, la qual ha permès detectar els punts forts i febles del model d'intervenció actual i orientar les mesures de correcció més oportunes d'acord amb els objectius de futur proposats.

Aquest coneixement i esforç d'anàlisi realitzat ha estat clau a l'hora de definir el **pla d'acció per als propers vint anys**, estructurat al voltant de 10 línies estratègiques que han estat concebudes com una classificació que permet la mirada transversal i la sinèrgia entre línies, afavorint la cooperació entre departaments municipals per crear complicitats i observar l'arbrat com una veritable infraestructura urbana de primer ordre.

Una infraestructura verda correctament planificada, desenvolupada, gestionada i mantinguda contribueix al desenvolupament humà i ecològic urbà, fins al punt d'esdevenir un sistema de suport de la vida que crea una forta unió entre els arbres i les persones. Per aquest motiu, ha d'estar subjecte a uns determinats criteris d'intervenció –funcionals, operatius, estètics...- que ajudin al seu bon encaix en l'espai públic i a la seva convivència equilibrada amb la resta d'infraestructures.

Les 10 línies es despleguen per mitjà de 46 accions i un ampli ventall de tasques associades, les quals han estat prioritzades a l'hora de plantejar el calendari d'actuació per als propers anys i mandats. No obstant això, aquestes accions, com el conjunt del document, serà revisat anualment per anar ajustant els objectius, propostes i mesures del Pla als canvis que es vagin produint. El pressupost estimat del Pla Director de l'Arbrat és de 9,4 milions d'euros anuals, dels quals ja es disposa de 8,3 milions; la diferència d'1,1 milions corresponen a inversions a realitzar majoritàriament en els àmbits de millores de sòl i de gestió de l'aigua.

LES LÍNIES ESTRATÈGIQUES I LES ACCIONS

Les propostes del Pla director 2016-2036 s'estructuren en **10 línies estratègiques** que es porten a la pràctica per mitjà d'un ventall d'accions concretes. Cal dir que aquests àmbits han estat concebuts com una classificació que permeti la mirada transversal i la sinèrgia. Aquesta mirada s'amplia també a les mesures plantejades en el **Pla del verd i de la biodiversitat**, atès que ambdós plans estan íntimament relacionats. Les línies abasten tant l'arbrat públic dels carrers i dels parcs i jardins, com l'arbrat de propietat privada.

LES 10 LÍNIES ESTRATÈGIQUES

1 - EL PATRIMONI ARBORI I LA BIODIVERSITAT

Conservar l'arbrat, fent-lo més sostenible, més autòcton i que conformi un hàbitat per a la biodiversitat

2 - LA PLANIFICACIÓ I LA CONNECTIVITAT

Planificar l'arbrat com una infraestructura verda més potent, connectada i que doni més serveis

3 - EL MATERIAL VEGETAL

Treballar per un bon subministrament i per una bona plantació de l'arbrat

4 - EL SÒL

Proporcionar als arbres més volum de sòl i de més qualitat

5 - L'AIGUA

Fer una gestió sostenible de l'aigua de reg i obtenir-ne els màxims serveis

6 - LA PODA I LA SEGURETAT

Podar el mínim necessari buscant l'equilibri entre la seguretat i el bon desenvolupament de l'arbre

7 - LA SALUT DELS ARBRES

Tenir cura de la salut dels arbres vetllant per la biodiversitat i per la ciutadania

8 - LA PRESERVACIÓ I LA PRÓTECCIÓ

Preservar l'arbrat i el seu valor patrimonial i identitari i assegurar la seva protecció

9 - EL CONEIXEMENT

Avançar en el coneixement de l'arbre i dels seus valors i serveis

10 - LA COMUNICACIÓ I LA PARTICIPACIÓ

Difondre els serveis i desserveis dels arbres a la ciutadania, fent-la partícip en la seva conservació

Línia estratègica 1 - EL PATRIMONI ARBORI I LA BIODIVERSITAT

Conservar l'arbrat, fent-lo més sostenible, més autòcton i que conformi un hàbitat per a la biodiversitat

Inventariar amb detall l'arbrat del municipi, i conèixer la diversitat biològica que l'integra i la fauna que hi viu, contribueix a posar en valor aquest patrimoni i potenciar els serveis i funcions que aporta a la ciutat i als ciutadans, a l'hora que dóna el coneixement necessari per a actuar amb el màxim rigor tècnic en matèria de planificació, gestió i manteniment de l'arbrat.

- Acció 1.1 – Conèixer el patrimoni arbori de Barcelona i fer-ne un inventari complert
- Acció 1.2 – Equilibrar l'abundància del conjunt de les espècies d'arbres i palmeres de la ciutat
- Acció 1.3 – Potenciar la funció d'hàbitat dels arbres
- Acció 1.4 – Planificar la renovació de l'arbrat

Línia estratègica 2 - LA PLANIFICACIÓ I LA CONNECTIVITAT

Planificar l'arbrat com una infraestructura verda més potent, connectada i que doni més serveis

L'arbrat constitueix una infraestructura verda que s'estén en forma de xarxa per tota la ciutat, de forma semblant a com ho fan la resta de infraestructures i serveis urbans, per bé que amb altres funcions. Planificar adequadament aquesta infraestructura i augmentar el nombre d'arbres i arbusts, contribueix a connectar el patrimoni arbori i ajuda a maximitzar els beneficis ambientals i socials.

- Acció 2.1 – Incrementar la biomassa arbòria de la ciutat plantant més arbres i arbusts
- Acció 2.2 – Treballar perquè el planejament contempli el valor de l'arbrat
- Acció 2.3 – Afavorir la connectivitat de l'arbrat amb l'entorn urbà i natural
- Acció 2.4 – Revisar els criteris de planificació i disseny de la plantació d'arbres en projectes urbans
- Acció 2.5 – Vetllar perquè cada espècie arbòria compti amb les millors condicions agronòmiques en el medi urbà

Línia estratègica 3 - EL MATERIAL VEGETAL

Treballar per un bon subministrament i per una bona plantació de l'arbrat

El bon estat dels arbres és un factor clau perquè aquests s'integrin adequadament a l'entorn urbà i siguin capaços de resistir i adaptar-se als condicionants d'aquest espai. Cal que els criteris i procediments tècnics municipals de seguiment i control siguin molt rigorosos, ja que uns arbres de qualitat, subministrats i plantats amb totes les garanties, són capaços d'oferir el seu màxim potencial.

- Acció 3.1 – Preveure la compra de l'arbrat a llarg termini
- Acció 3.2 – Revisar els criteris de qualitat de subministrament dels arbres
- Acció 3.3 – Revisar els criteris de plantació dels arbres
- Acció 3.4 – Repensar els vivers d'estacionament d'arbrat provinent d'afectacions

Línia estratègica 4 - EL SÒL

Proporcionar als arbres més volum de sòl i de més qualitat

Les arrels dels arbres són, a més d'un element de subjecció estructural, una part fonamental per a la supervivència d'aquests sers vius, ja que capten els nutrients i l'aigua del sòl necessaris per a realitzar les seves funcions fisiològiques i proporcionar el màxim de serveis ambientals. Proporcionar als arbres sòls de més qualitat i més volum facilita el seu arrelament i una major qualitat de vida al llarg de tot el seu cicle de desenvolupament.

- Acció 4.1 – Experimentar amb nous tipus de sòl i d'escocell
- Acció 4.2 – Millorar la qualitat del sòl en les noves plantacions
- Acció 4.3 – Millorar la qualitat del sòl en l'arbrat existent
- Acció 4.4 – Definir i aplicar les cobertures òptimes dels escocells

Línia estratègica 5 - L'AIGUA

Fer una gestió sostenible de l'aigua de reg i obtenir-ne els màxims serveis

L'estat de salut i la quantitat de biomassa dels arbres és proporcional a l'aigua que reben al llarg del seu cicle vital. Si bé és fonamental fer un ús eficient dels recursos hídrics a la ciutat, també ho és garantir la freqüència i volum de reg que cada espècie necessita, ja que això li permetrà maximitzar-ne el potencial de creixement i desenvolupament i, per tant, els serveis que aporta.

- Acció 5.1 – Determinar el reg idoni per a cada espècie, segons la seva biologia, l'estació i l'any de plantació
- Acció 5.2 – Generalitzar els sistemes de reg automatitzat
- Acció 5.3 – Fomentar l'ús d'aigües alternatives a la potable
- Acció 5.4 – Incrementar l'aprofitament de l'aigua d'escorrentia en parcs i zones forestals

Línia estratègica 6 - LA PODA I LA SEGURETAT

Podar el mínim necessari buscant l'equilibri entre la seguretat i el bon desenvolupament de l'arbre

Cada espècie d'arbre té unes característiques determinades. Deixar que els arbres creixin lliurement i desenvolupin el seu màxim port natural, reduint les accions de poda a les mínimes imprescindibles, dóna lloc a un arbrat de qualitat i òptim des del punt de vista funcional, a l'hora que han de tenir totes les garanties de seguretat per a la ciutadania.

- Acció 6.1 – Revisar els criteris de poda de l'arbrat existent
- Acció 6.2 – Treballar la poda de formació en arbrat jove
- Acció 6.3 – Millorar l'avaluació de risc dels arbres i de les palmeres
- Acció 6.4 – Plantejar nous aprofitaments de les restes vegetals

Línia estratègica 7 - LA SALUT DELS ARBRES

Tenir cura de la salut dels arbres vetllant per la biodiversitat i per la ciutadania

Els arbres són sers vius sensibles, com la resta d'organismes, a determinades malures i plagues, les quals poden arribar a ser greus o, fins i tot, causar la mort, si no es vetlla periòdicament pel seu estat de salut. Els condicionants ambientals urbans i, mirant més enllà, els efectes futurs del canvi climàtic, poden fer aparèixer noves plagues que demanin introduir nous tractaments, sempre tenint en compte les restriccions legals quant a l'ús de determinats tipus de productes.

- Acció 7.1 – Avançar en el control integrat de plagues i malures, treballant amb fauna útil i minimitzant els tractaments químics
- Acció 7.2 – Potenciar el valor de les plantes beneficioses
- Acció 7.3 – Cercar alternatives als herbicides per al control de les herbes espontànies
- Acció 7.4 – Avançar en l'estratègia i control del morrut de les palmeres

Línia estratègica 8 - LA PRESERVACIÓ I LA PROTECCIÓ

Preservar l'arbrat i el seu valor patrimonial i identitari i assegurar la seva protecció

El conjunt de l'arbrat urbà constitueix un patrimoni cultural amb un gran valor social, ambiental, i també econòmic, pels serveis i funcions que aporta com a infraestructura verda. Més encara quan es tracta d'arbres històrics o identitaris amb un valor afegit a l'habitual.

- Acció 8.1 – Elaborar el Pla de preservació d'espècies arbòries i identitàries de Barcelona
- Acció 8.2 – Preservar i donar a conèixer els arbres d'interès local de Barcelona
- Acció 8.3 – Valorar i posar en pràctica els sistemes de protecció física més adequats en la via pública
- Acció 8.4 – Assegurar la protecció dels arbres durant les obres
- Acció 8.5 – Revisar els criteris de valoració i compensació econòmica dels arbres
- Acció 8.6 – Organitzar i revisar el conjunt de documentació tècnica i normativa referent a l'arbrat i a la seva protecció

Línia estratègica 9 - EL CONEIXEMENT

Avançar en el coneixement de l'arbre i dels seus valors i serveis

El coneixement dona més seguretat i rigor tècnic a l'hora d'actuar. Avançar en el coneixement dels arbres en el seu conjunt, i de cada espècie en particular, permet planificar, gestionar i mantenir amb més garanties d'èxit el patrimoni arbori de la ciutat, així com preparar l'arbrat i els procediments d'actuació per als possibles futurs canvis de les condicions climàtiques.

- Acció 9.1 – Aprofundir en el coneixement de les funcions, valors, serveis i desserveis de l'arbrat
- Acció 9.2 – Estudiar l'assignació d'un valor econòmic als serveis que ofereix l'arbrat
- Acció 9.3 – Estudiar els efectes del canvi global sobre el microclima urbà i el seu impacte en l'arbrat
- Acció 9.4 – Estudiar l'impacte de l'escassetat de recursos en la gestió de l'arbrat
- Acció 9.5 – Estudiar l'impacte ambiental de la gestió de l'arbrat
- Acció 9.6 – Millorar la formació del personal tècnic relacionat amb l'arbrat i fomentar els mecanismes de col·laboració amb altres departaments municipals
- Acció 9.7 – Crear xarxes de coneixement i intercanvi d'experiències amb altres ciutats nacionals i internacionals

Línia estratègica 10 - LA COMUNICACIÓ I LA PARTICIPACIÓ

Difondre els serveis i desserveis dels arbres a la ciutadania, fent-la partícip en la seva conservació

Els arbres són una eina comunicativa i pedagògica de primer ordre per a sensibilitzar els ciutadans sobre els beneficis i serveis que aporta al benestar i la qualitat de vida. Desenvolupar programes divulgatius adaptats a cada públic, i impulsar accions que impliquin les persones en la conservació dels arbres, contribueix a enriquir el coneixement i el gaudi col·lectiu i millorar la sensibilitat dels ciutadans sobre el patrimoni natural urbà.

Acció 10.1 – Elaborar i aplicar una estratègia de comunicació sobre l'arbrat

Acció 10.2 – Impulsar projectes d'educació sobre l'arbrat a les escoles

Acció 10.3 – Fer projectes d'implicació de la ciutadania

Acció 10.4 – Usar les noves tecnologies per a la divulgació i fer App's participatives relacionades amb els arbres